



KORXONADA RISKLARNI BOSHQARISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQUISH UCHUN ASOS SIFATIDA LOYIHA RISKLARI KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH

Isaqov Akmaljon Alijon o'g'li

“O'zdavyerloyiha” DILI, “Toshvilyerloyiha” bo'linmasi direktor o'rinbosari
<https://doi.org/10.5281/zenodo.14228828>

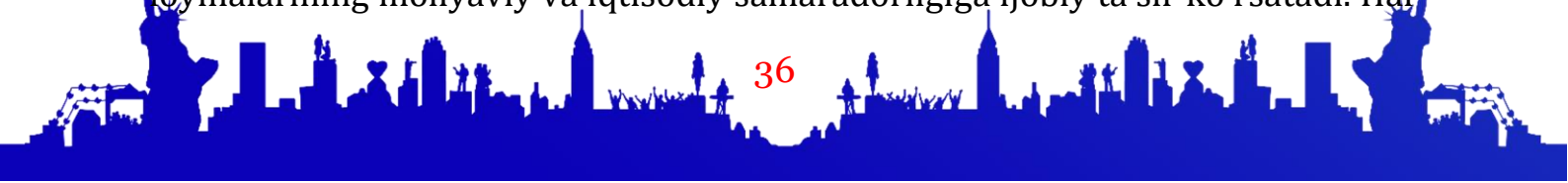
Annotasiya

Tadqiqot loyiha risklarini boshqarishning hozirgi dolzarb muammosiga bag'ishlangan. Zamonaviy sharoitda amalga oshirilayotgan loyihalarning chegaralari va sifatini belgilovchi cheklovlar va noaniqliklar majmuasi kuchayib bormoqda. Shu bilan birga, tashkilotlarning resurs imkoniyatlari ma'lum salbiy o'zgarishlarga uchraydi va qo'shimcha xavflar paydo bo'lishi sababli ularni amalga oshirish samaradorligi pasayadi. Shu munosabat bilan, tashkilotning mavjud risklar majmuasiga maksimal ta'sir ko'rsatadigan risklarni boshqarish tizimini yaratish ayniqsa muhimdir. Shu sababli, tadqiqotda paydo bo'ladigan risklar to'plamini o'rganish bir qator eng muhim, bizning fikrimizcha, ularni boshqarish sohalarida amalga oshiriladi.

Kalit so'zlar: boshqaruv tizimining samaradorligi, risklarni boshqarish, loyiha risklari, innovatsiyalarni boshqarish

Har qanday korxona o'zining ishlab chiqarish, tijorat va boshqa faoliyati bilan bog'liq risklarni o'z zimmasiga oladi, har qanday tadbirkor boshqaruv qarorlarining oqibatlari uchun javobgardir. Risk(xavf) omili tadbirkorni moliyaviy va moddiy resurslarni tejashga, yangi loyihalar, tijorat operatsiyalari va boshqalar samaradorligini hisoblashga alohida e'tibor berishga majbur qiladi. Tadbirkorlik faoliyatidagi xavf omili, ayniqsa, inflyatsiya jarayonlari, o'ta uzoq muddatli kreditlar va boshqalar bilan kechadigan beqaror iqtisodiy sharoitlarda kuchayadi.

Ayni vaqtda bir qator rivojlanayotgan mamlakatlarda investitsiya loyihalarini amalga oshirishda investitsion risklarni samarali boshqara olmaslik va bu mamlakatlardagi iqtisodiy va siyosiy omillarining ta'siri yaqqol seziladi. Inflyatsiya darajasining yuqoriligi, korxonalarning to'lovga layoqatlilik darajasining pastligi, banklarning resurs bazasining yetarlicha mustahkam emasligi loyihalarni moliyalashtirishga salbiy ta'sir etuvchi umumiy sabablardir. Shuningdek, xorijiy sarmoyalarni keng jalb etish uchun qulay huquqiy shart-sharoit, kafolat va iqtisodiy omillarni yana-da kuchaytirish zarur. Bulardan tashqari investitsiya loyihalarini amalga oshirishda risklarni baholash hamda ular ta'sirini kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish investitsiya loyihalarining moliyaviy va iqtisodiy samaradorligiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Har





bir muvaffaqiyatli amalga oshgan loyiha esa mamlakat iqtisodiyotining taraqqiyotiga, aholining turmush darajasining yaxshilanishiga o'z hissasini qo'shadi. O'zbekiston sharoitida investitsiya loyihalarini amalga oshirishda risklarni yuzaga keltiruvchi omillarni aniqlash, ularni sifat va miqdor jihatdan baholash, risklarni baholash usullarini takomillashtirish, risklarni pasaytirish yo'llarini aniqlash hamda samarali boshqarish eng muhim vazifalardan hisoblanadi.

Xatarlarni boshqarishning zamonaviy tamoyillari ba'zi umumiy tamoyillar asosida ularning kompleksini o'rganishni o'z ichiga oladi:

1. Xavf - bu har qanday zarar ko'rinishidagi noqulay vaziyatlarning potentsial, son jihatdan o'lchanadigan ehtimoli va ular bilan bog'liq oqibatlar .
2. Loyiha risklari - loyihani amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan zarar bilan bog'liq noqulay vaziyatlar va oqibatlar ehtimoli .
3. Riskni boshqarish mumkin. Turli qarorlar qabul qilib, loyiha menejeri noqulay vaziyatning yuzaga kelish ehtimolini, zarar miqdorini kamaytirishi yoki sug'urta hodisasi yuz berganda zararni qoplashni ta'minlashi mumkin.
4. Xatarlarni tahlil qilish xavflarni baholash va xavflarni kamaytirish yoki ular bilan bog'liq salbiy oqibatlarni kamaytirish usullarini o'z ichiga oladi . Baholash ham sifat, ham miqdoriy bo'lishi mumkin.

Loyiha risklarini boshqarish - loyihaga ta'sir ko'rsatadigan hodisalarni aniqlash, shuningdek, biznes uchun xavf tug'diradigan salbiy xavflarni boshqarish va minimallashtirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun texnika va mexanizmlar to'plami.

Xatarlarni boshqarish salbiy hodisalarning yuzaga kelishini oldindan bilish va ularning salbiy ta'sirini kamaytirish, shuningdek, loyihani rivojlantirish uchun imkoniyatlarni ta'minlaydigan ijobiy hodisalar ehtimolini oshirish uchun ularni rejalashtirishdan iborat.

Loyiha risklarini boshqarish:

- loyihaning muddatlari va byudjetlarini amalga oshirish imkoniyatini miqdoriy baholash qobiliyati;
- xatarlar va noaniqliklarni hisobga olgan holda iqtisodiy samaradorlikni baholash;
- loyihani ishlab chiqishning turli ssenariylarini qiyosiy tahlil qilish;
- xatarlarni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni oqilona rejalashtirish imkoniyati;
- xavf parametrlaridagi o'zgarishlarni kuzatib boring va loyihaning butun hayoti davomida ishlash ko'rsatkichlarini yangilang.





Tadqiqot davomida shuni ta'kidlash kerakki, korxonada risklarni boshqarishning tashkiliy madaniyatining mavjudligi va bu jarayonga rahbariyatni jalb qilish risklarni boshqarish tizimi uchun alohida ahamiyatga ega. Xatarlar reestrini va kelajakda ushbu xavflarni bartaraf etish bo'yicha harakatlar rejasini tuzadigan loyiha menejeri. Bunday tahlilni o'tkazish uchun ushbu masala bo'yicha tadqiqot olib borishga ixtisoslashgan uchinchi tomon tashkilotlarini jalb qilish mumkin.

Loyiha menejeri loyiha moliyaviy resurslarini taqsimlaydi, loyihani sug'urtalashni va risklarni boshqarish uchun zaxira mablag'larini ajratishni ta'minlash kerak. Shu munosabat bilan, kompaniya loyihalari uchun samarali risklarni boshqarish tizimini yaratish uchun xavflarni aniqlash va tahlil qilish vositalari ayniqsa dolzarb bo'lib qolmoqda.

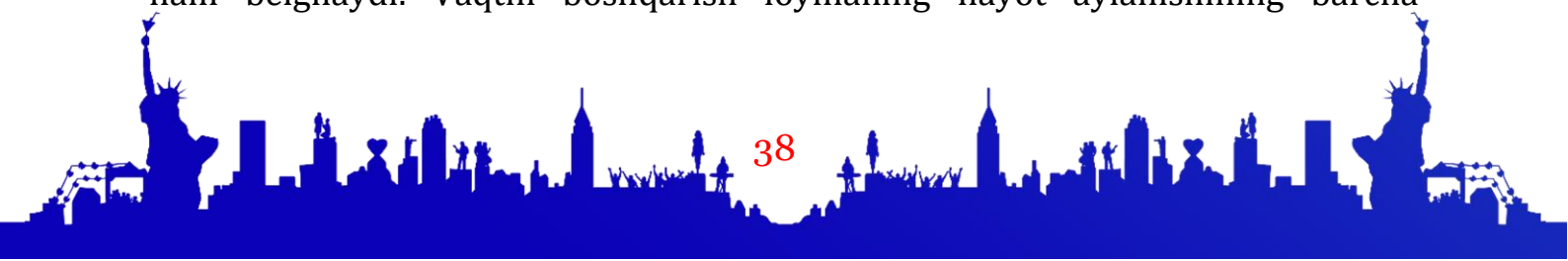
Ushbu tadqiqotning maqsadi loyihani amalga oshirishning mumkin bo'lgan noaniqligini to'liq aks ettiruvchi va kompaniyaning raqobatbardoshligini oshirishdagi imkoniyatlarini va kompaniyaning potentsial o'sishi istiqbollarini hisobga olgan holda, uning bir qator yo'nalishlari uchun loyiha risklari majmuasini ko'rib chiqishdir. butun iqtisodiyotning texnologik suvereniteti.

Tadqiqot gipotezasi shundan iboratki, uni boshqarish sohalariga nisbatan loyiha xatarlarini o'rganish bizga yuzaga keladigan buzilishlarning eng to'liq to'plamini aniqlashga, eng keng tarqalgan xavflarni aniqlashga va kelajakdagi boshqaruv yo'nalishlarini shakllantirishga imkon beradi.

Shu sababli, hozirgi sharoitda loyiha tavakkalchiliklari majmuasini har tomonlama identifikatsiyalashni amalga oshirish va alohida kompaniyalarning ham, texnologik va sanoat birlashmalarining ham strategik tavakkalchiliklarini boshqarish maqsadida ularga boshqaruv ta'siri bo'yicha bir qator chora-tadbirlarni taklif qilish zarur.

Tadqiqot davomida xavflar to'plami ularning paydo bo'lish joyiga qarab aniqlanadi. Ushbu xavflarni batafsilroq aniqlash uchun ularni loyihani boshqarishning funktsional yo'nalishlari bo'yicha aniqlash taklif etiladi. Muammoni o'rganish maqsadida chiqindini qayta ishlash zavodini yaratish loyihasi misolida uning mamlakat mintaqaviy iqtisodiyotini barqaror rivojlantirish uchun alohida ahamiyatini hisobga olgan holda xavfni aniqlash amalga oshiriladi.

Vaqt boshqarish loyiha eng muhim quyi tizimlaridan biri hisoblanadi, chunki u xarajatlar va natijalar bilan bir qatorda loyiha vaqt cheklovlarini ham belgilaydi. Vaqt boshqarish loyiha hayot aylanishining barcha





bosqichlarida amalga oshiriladi, loyihani boshqarishning turli funktsiyalarida amalga oshiriladi.

Rejalashtirish bosqichida vaqtni boshqarishning asosiy vazifasi ish jadvalini ishlab chiqishdan iborat bo'lib, unda barcha shartlar bajarilgan taqdirda vazifaning maqsadli funktsiyasi ekstremal qiymatga etadi.

Vaqt parametrlari quyidagi sohalarida boshqariladi:

- loyihani ishlab chiqish bosqichida - ular loyiha vaqtini rejalashtiradilar, amalga oshirish bosqichida - ular tarmoq jadvalining bajarilishini va loyihaning rivojlanishiga o'zgartirishlar kiritilishini nazorat qiladilar.
- cheklangan resurslar va sanksiyalar siyosati sharoitida loyihaning davomiyligini minimallashtirishni nazarda tutuvchi rejalashtirish jadvali tuziladi;
- loyiha bo'yicha barcha ishlarning davomiyligini, ishlar o'rtasidagi aloqalarni, loyiha uchun zarur bo'lgan resurslarning mavjudligi vaqtini aniqlash kutilmoqda. Hududning mazmunidan kelib chiqib, quyidagi xavf turlarini va ularga mumkin bo'lgan ta'sir yo'nalishlarini aniqlash mumkin ko'rinadi (1-jadval).

Loyiha sohalarining murakkabligi va ishtirokidan kelib chiqqan holda, loyiha sifatini boshqarish sohasini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir. Loyiha sifatini boshqarish loyiha jamoasining asosiy funktsiyalaridan biridir. Sifat deganda ob'ektning belgilangan yoki kutilgan ehtiyojlarni qondirish qobiliyati bilan bog'liq bo'lgan yaxlit xususiyatlar to'plami tushuniladi.

Sifat menejmenti loyihalarni boshqarish va loyiha mahsulotlarini boshqarish uchun bir xil darajada qo'llaniladi. Faqat sifatli loyiha sifatli mahsulot yaratishi mumkin. Sifat doimiy nazorat emas, balki sifat jarayonlarining natijasidir.

Loyiha sifatini boshqarishning asosiy tamoyillari:

- mijozlar ehtiyojini qondirish;
- nuqsonlarning oldini olish (mahsulot sifatini yo'qotish);
- loyiha jamoasining javobgarligi;
- doimiy takomillashtirish - butun loyiha jamoasi doimiy ravishda loyihani amalga oshirish jarayonlarini takomillashtirish va mahsulot sifatini yaxshilash ustida ishlamoqda.

Loyihaning rivojlanishiga omillarning xarakterli ta'siri Ishikava diagrammasi orqali ko'rsatilishi mumkin. Loyiha sifatini boshqarish loyiha amalga oshirilgan talablarga javob berishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan jarayonlarni o'z ichiga oladi. Barcha mijozlar guruhlar va manfaatdor tomonlarning talablarini qondirish muhimdir.





1-jadval

Xavf turlari va ularga mumkin bo'lgan ta'sir yo'nalishlarini aniqlash¹

Xatarlar	Yechim usullari
Investor uchun biznes-rejani ko'rib chiqish va moliyalashtirish bo'yicha qaror qabul qilish uchun ko'proq vaqt	1) Bir nechta investitsiya manbalarini ko'rib chiqing 2) investorga loyiha bo'yicha kerakli ma'lumotlarni o'z vaqtida taqdim etish
Mahalliy ma'muriyat tomonidan ko'rib chiqish muddati uzaytirildi	1) Ushbu loyiha yuzasidan shahar rahbariga bevosita murojaat 2) texnik inventarizatsiya byurosi bilan kelishilgan ob'ektning joylashgan joyi va erdan foydalanish imkoniyati to'g'risida ma'lumot berish 3) Hujjatlar to'plamini oldindan taqdim etish
Dizayn byurosining loyiha hujjatlarini to'ldirish uchun vaqtini ko'paytirish	1) Ushbu loyihani ustuvor deb belgilash, chunki shahar hokimligi ko'magida chiqindilarni qayta ishlash, shahar atrof-muhitini yaxshilash, shahar byudjetiga qo'shimcha mablag'lar tushishi rejalashtirilgan.
Uskunani yetkazib beruvchini tanlash hisobiga ko'paygan vaqt	1) Aniq etkazib berish muddati va uskunalarni etkazib berish uchun javobgarlik (jarimalar, jarimalar) bilan jihozlarni etkazib berish bo'yicha shartnoma tuzish. 2) Shartnoma bo'yicha kafolatlangan sharoitlarda uskunalar ishlab chiqarish uchun oldindan to'lovni 35% gacha oshirish
Uskunani ishlab chiqarish va yetkazib berish hisobiga ko'paygan vaqt	1) Mamlakatimizda bir nechta etkazib beruvchilarni tanlash 2) Uskunani havo orqali yetkazib berish
To'g'ridan-to'g'ri ishlab chiqarish qurilishi hisobiga ko'paygan vaqt	1) Bosh pudratchi tomonidan bir nechta subpudratchi tashkilotlarni tanlash 2) Qurilish ishlarini subpudratchilarga



taqsimlash

Hududning mazmunidan kelib chiqib, quyidagi xavf turlarini va ularga ta'sir etishi mumkin bo'lgan sohalarni aniqlash mumkin ko'rinadi (2-jadval).

Loyihani amalga oshirish jarayonida eng muhim manbalardan biri bu inson resurslaridir. Bundan tashqari, xavfni boshqarishda shuni ta'kidlash kerakki, inson omili yuzaga keladigan xavfli vaziyatlarning 80% manbai bo'lib, hodisaning rivojlanishiga va xavfli vaziyatga og'ishning boshlanishiga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan noto'g'ri inson qarorlari.

Uzoq muddatli inson resurslarini boshqarish - bu loyihaning rollari, mas'uliyatlari, talab qilinadigan ko'nikmalar va hisobot munosabatlarini aniqlash va hujjatlashtirish va xodimlar rejasini yaratish jarayoni. Ushbu jarayonning asosiy xususiyatlari shundan iboratki, u loyiha rollarini, mas'uliyatini, loyihani tashkil etish sxemalarini va xodimlar rejasini, shu jumladan ishga qabul qilish va ishdan bo'shatish jadvalini belgilaydi.

2-jadval

Sifatni boshqarish sohasidagi mumkin bo'lgan xavf turlari va ularga ta'sir qilish²

Xatarlar	Yechim usullari
Loyiha tuzilmasi to'liq emas	1) Loyihani tekshirish uchun uchinchi tomonni jalb qilish
Yomon rejalashtirilgan ish	1) Muayyan vaziyatda nosozliklarni ko'rib chiqish 2) Loyiha jamoasining xatolar va ularni ma'lum bir bosqichda yo'q qilish usullari haqidagi fikri
Loyiha uchun mas'ul odamlarning etishmasligi	1) Loyiha jamoasi xodimlari o'rtasida mas'uliyatni taqsimlash va taqsimlash 2) Zarur hollarda yangi mutaxassislarni joriy etish
Loyihani amalga oshirish nazoratining yo'qligi	1) Tarmoq diagrammalarida belgi qo'yilgan bosh muhandis tomonidan bajarilgan ishlar to'g'risida har kuni hisobot tayyorlash
Xodimlarni noto'g'ri taqsimlash	1) Bosh muhandis, direktor tomonidan har kuni jamoaning ishini tahlil qilish 2) Bosh muhandis tomonidan tarmoq diagrammalari va ish ishlab chiqarish jurnallarini ko'rish



Xom ashyoni qayta navlarga ajratish	1) Ishlab chiqarish uchun xom ashyoni alohida yig'ishni tashkil etish 2) Korxonani qabul qilish punktida saralash
Noto'g'ri saqlash	1) Kirish yo'llarining joylashuvi bilan saqlash joylarini ajratish 2) Xom ashyoni saqlash ustidan qabul qiluvchi tomonidan nazorat qilish 3) Ishlab chiqarishda uzilishlar yo'q
Atrof-muhit ta'siri	1) Yopiq angar, soyabon qurilishi
Ishlab chiqarish kechikishlari	1) Texnolog tomonidan uskunaning ishlashini doimiy nazorat qilish 2) Muhandislar va mexaniklar tomonidan jihozlarni operativ ta'mirlash 3) Xom ashyo ta'minotini bosh muhandis va direktor tomonidan nazorat qilish 4) Xom ashyo yoki zahiraning zaxira miqdorini yaratish
Tashish paytida uskunaning ishdan chiqishi	1) Kafolat majburiyatlari shartnomada yoki shartnomada belgilanishi kerak 2) Yetkazib beruvchi tomonidan uskunaning to'g'ri qadoqlanishi 3) Yetkazib beruvchi va tashuvchi tomonidan uskunani to'g'ri mahkamlash va slingalash 4) Yetkazib beruvchi tomonidan ishlamay qolgan uskunani tezda yetkazib berish 5) Xizmatga yaroqli transport vositalaridan foydalanish
O'rnatish vaqtida uskunaning ishdan chiqishi	1) Subpudratchilar tomonidan foydalanish qo'llanmalari va loyiha hujjatlariga qat'iy rioya qilish 2) Bosh pudratchi tomonidan montaj ishlarining bajarilishini nazorat qilish 3) Buzilishlar uchun javobgarlik shartnomalarda ko'rsatilishi kerak va o'rnatish qoidalarini buzganlik uchun jarimalar qo'llaniladi. 4) Subpudratchilar tomonidan ishchi asboblardan foydalanish
Ishlab chiqaruvchilar	1) Shartnomani kelishish va imzolashda direktorning bevosita ishtiroki





bilan aloqaning yo'qligi	2) Asosiy ishlab chiqarish uskunasi bo'yicha muvaffaqiyatli bitim tuzilgan taqdirda ishlab chiqaruvchi tomonidan bufet stolini tashkil etish 3) Boshqa ishlab chiqaruvchini tanlash
Buzilishlar bilan jihozlarni o'rnatish	1) Mualliflik nazorati 2) Bosh muhandis tomonidan nazorat qilish 3) Kundalik taraqqiyot hisoboti 4) O'rnatish vaqtida buzilishlar uchun javobgarlik
Uskunaning mos kelmasligi	1) Ishlab chiqaruvchidan uskunani o'rnatish joyiga etkazib berishni qat'iy nazorat qilish 2) Batafsil spetsifikatsiya 3) Shartnomada ko'rsatilgan ishlab chiqaruvchi tomonidan jihozlarni etkazib berish uchun javobgarlik
O'z vaqtida xom ashyo bilan ta'minlanmasligi	1) Xom ashyo yetkazib berish bo'yicha shartnomalar tuzish 2) Chiqindilarni yig'ish vositalarining ishlamay qolishi va etkazib berishning buzilishi uchun javobgarlik
Uskunalarni etkazib berish logistikasini buzish	1) Muqobil yetkazib berish usuli 2) Eng yaqin hududlardan yoki umuman Rossiya Federatsiyasidan uskunalar yetkazib berish 3) Import o'rnini bosish 4) Transport kompaniyasini o'zgartirish
Uskunalar uchun yuqori narxlar	1) Ishlab chiqaruvchidan yoki yetkazib beruvchidan narxlarni oshirish uchun asos so'rash 2) Shartnoma yoki shartnomada asbob-uskunalar va xizmatlar miqdorining aniq ko'rsatilishi 3) Vositachilarsiz bevosita yetkazib beruvchi bilan ishlash
O'rnatish muddatlariga rioya qilmaslik	1) Uskunalar ta'minotini nazorat qilish va ta'minotdagi uzilishlarga o'z vaqtida javob berish 2) Subpudratchiga kechiktirilgan jarimalarni taqdim etish
Xodimlarning past malakasi	1) Ishga qabul qilishda chuqurroq test o'tkazish 2) Trening o'tkazish
Motivatsiya etishmasligi	1) Direktor, bosh muhandis tomonidan ishlarning bajarilishini nazorat qilish 2) ish haftasi oxirida direktorga hisobot taqdim etgan holda bosh muhandis tomonidan bajarilgan ishlar bo'yicha "kesish" o'tkazish



	3) Ish rejasini o'z vaqtida bajarganligi yoki ortiqcha bajarilganligi uchun oshirilgan mukofotlar 4) Ishni kechiktirish uchun jarimalarni qo'llash
Xodimlar o'rtasidagi nizolar	1) Direktor tomonidan nizolarning sabablarini aniqlash 2) Direktor tomonidan xodimlarni rag'batlantirish 1) Xodimni direktor bilan almashtirish
Og'ir ish yuki	1) Direktor tomonidan xodimlarni ko'paytirish va yukni kamaytirish uchun mas'uliyatni taqsimlash
Stress va charchoq	1) Dam olish va hordiq chiqarishni tashkil etish 2) Ish joylarining ergonomikasi

Loyiha jamoasi tomonidan amalga oshirilayotgan ishlar haqida ma'lumot yo'qligi sababli loyiha sekinlashishi va muammo e'tibordan chetda qolishi mumkin. Buxgalter tomonidan hisobotlarni taqdim etmaslik, moliyaviy mablag'larni o'z vaqtida taqsimlamaslik va asbob-uskunalarini sotib olmaslik, hozirgi vaqtda dolzarb bo'lgan xarajatlarni ta'kidlab o'tishga olib keladi. Marketolog tomonidan mahsulot yetkazib beruvchilar va iste'molchilar to'g'risida ma'lumot bermaslik iste'molchining yo'qolishiga, shartnomalarning o'z vaqtida tuzilmasligiga va mahsulot yetkazib berishda uzilishlarga olib keladi. Loyihalash-montaj ishlarining borishi to'g'risida ma'lumot bermaslik qurilish vaqtini ko'paytirish va asbob-uskunalarini ishga tushirishga olib keladi.

Xulosa. Umuman olganda, tadqiqot davomida yuzaga keladigan loyiha risklari majmuasi shakllantirildi va ularga ta'sir qilishning mumkin bo'lgan usullari taklif qilindi. Xatarlarning aksariyati xodimlarning noto'g'ri harakatlari yoki noto'g'ri boshqaruv va tashkiliy qarorlar natijasi ekanligi aniqlandi. Xatarlarning sabablari va oqibatlarini o'rganish risklarni boshqarish strategiyasini muvaffaqiyatli amalga oshirishning asoslaridan biri barcha xodimlarni loyiha risklarini boshqarishga jalb qilish va amalga oshirish samaradorligi uchun yuqori boshqaruvning javobgarligi degan xulosaga kelishga imkon berdi. Ushbu yondashuvni amalga oshirish nafaqat tashkilotlarning loyiha faoliyati xavfsizligini, balki ularni rivojlantirish samaradorligini ham oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Зотов М.А., Поникарова А.С., Гилязутдинова И.В., Салин А.А. Оценка сбалансированности инновационного устойчивого развития как фактор повышения промышленной безопасности предприятия // Вопросы инновационной экономики. – 2022. – № 4. – с. 2529-2544.
2. Гилязутдинова И. В., Поникарова А.С., Краснова А.В. Совершенствование методологии оценки эффективности систем





управления инновационными промышленными рисками для достижения устойчивого инновационного развития предприятий нефтехимического комплекса Республики Татарстан // Вестник Казанского технологического университета. – 2011. – № 23. – с. 211-216.

3. Kadeev Z. K., Ponikarova A. S., Zotov M. A. The issues of sustainable management of innovative industrial risks during sustainable development of entities // Journal of Advanced Research in Law and Economics. – 2020. – № 2(48). – p. 400-409. – doi: 10.14505/jarle.v11.2(48).13.

4. Гилязутдинова И.В., Ахметзянова С.С. Управление инновационным развитием производственного потенциала предприятий нефтегазохимического комплекса Республики Татарстан // Вестник Казанского технологического университета. – 2006. – № 12. – с. 134-146.

5. Нурмиева А. Н., Гирфанова Е. Ю. Государство и бизнес: взаимообусловленность целей развития в цифровой экономике // Нугаевские чтения : I Всероссийская научно-практическая конференция: материалы конференции, Казань, 06–07 декабря 2021 года. – Казань: Казанский национальный исследовательский технологический университет. Казань, 2022. – с. 202-203.

6. Тронин С. А. Институциональные формы обеспечения социальных инноваций: аспекты устойчивого развития // Экономика: вчера, сегодня, завтра. – 2021. – № 5-1. – с. 63-71.

7. Алимов, Б. Б. (2023). ИНВЕСТИЦИОН ЛОЙИХЛАР АСОСИДА ЎЗБЕКИСТОН ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ. Gospodarka i Innowacje., 38, 28-37.

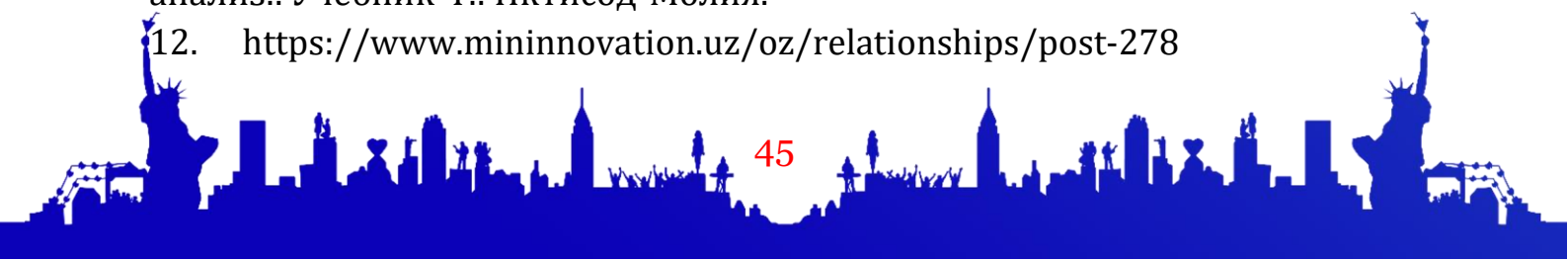
8. Miralimovich, A. M., Kholmurodovich, S. D., & Batirovich, A. B. (2023). PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE GREEN ECONOMY BASED ON INVESTMENT PROJECTS IN COOPERATION WITH DEVELOPED COUNTRIES. Western European Journal of Modern Experiments and Scientific Methods, 1(2), 19-31.

9. Алимов, Б. Б. (2023). ЎЗБЕКИСТОНДА ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАТИРИШ СТРАТЕГИЯСИ. Miasto Przyszłości, 37, 175-184.

10. Бобакулов, Т., & Алимов, Б. (2022). ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИНИ МОЛИЯ СЕКТОРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ. Евразийский журнал академических исследований, 2(13), 198-205.

11. Сагдиллаева, З. А. (2019). Юлдашева УА. Алимов ББ Финансовый анализ.: Учебник-Т.: Иктисод-Молия.

12. <https://www.mininnovation.uz/oz/relationships/post-278>





13. <https://upr.ru/article/upravlenie-riskami-proekta/>
14. <https://pmforesight.ru/opportunities/upravlenie-riskami/>

